

Matkailututkimus 11: 2, 145–146
(2015)

©Suomen matkailututkimuksen seura

Kirja-arvosteluita

Moniäänisesti matkailun koulutuksen yhteiskehittelystä Lapissa

Reija Anckar

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Porvoo

Haanpää, Minni, Hakkarainen, Maria & Kaihua, Heidi (toim.) (2013). *Oppiva matkailu. Puheenvuoroja matkailualan koulutuksen kehittämisestä*. Lapin yliopistokustannus: Rovaniemi. 141 sivua.

Oppiva matkailu kertoo matkailuopetuksen kentästä yleisesti sekä Oppiva matkailu 1 -hankkeessa kehitetyistä yhteistyökäytänteisiin liittyvistä ja pedagogisista ratkaisuista Lapissa. Kuvattava kehitystyö tapahtuu Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin (MTI) ja sen eriasteisia koulutusorganisaatioita yhdistävän matkailuopetuksen toimintaympäristössä. Oppiva matkailu -kirja on moniääninen, sillä siinä eri toimijat kirjoittavat yhdeksässä eri artikkelissa kukin omasta näkökulmastaan. Mukana on virkamiehiä, kehittäjiä, pedagogeja ja tutkijoita, ja myös elinkeino on läsnä. Mielenkiintoista olisi tulevaisuudessa saada kuulla opiskelijoiden ajatuksia Lapin matkailukoulutuksesta ja sen vaikuttavuudesta.

Kirja on jaettu kolmeen osaan: 1) Matkailualan kehittämisen lähtökohtia, 2) Uusia koulutusratkaisuja kehittämässä ja 3) Matkailualan koulutuksen tulevaisuuden suuntaviivoja. Ensimmäinen osa alkaa siis siitä, miten valtio säätelee matkailun koulutusta ja tutkimusta ja miten koulutus muuttuu ja kehittyy. Tässä kohden otetaan myös kantaa ja arvostetaan esimerkiksi työelämälähtöisyyttä, mikä onkin matkailun koulutuksessa luontevaa, koska se on soveltavaa ja palvelun erinomaisuuteen tähtäävää. Myös Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin tehtävää ja strategiaa avataan, mikä on oivallinen lähtökohta kirjalle, koska se rakentuu MTI:n toiminnan ympärille.

Toinen osa kirjassa käsittelee sitä, miten Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutissa yhdistetään matkailun koulutuksen kenttä ja uudistetaan koulutusta sitä kautta. Eri koulutusasteiden välillä tehtävä yhteistyö on merkittävää, jopa uraauurtavaa, ja opettaja-tutkijat ovat artikkeleissaan dokumentoineet ja analysoineet kokemuksiaan siitä. Myös opettajuuden murrosta käsitellään. Tämä on tärkeä aihe, koska se on edelleen kesken vaikka on ollut ajankohtainen jo pitkään.

Matkailukoulutuksen yhteistyön ja kehittämisen yhteydessä on pohdittu kiitettävästi myös opittavien tietojen ja taitojen lajeja ja luonteita, mikä kantaa ja kehittää koulutusta. Teoreettisia malleja (esim. Tribe, 2002) sovelletaan ja otetaan huomioon oivaltavassa ja koulutusta avaavassa opetussuunnitelmakentässä (Dredge ym., 2012). On huomattu, miten erilaiset oppimistavoitteet ja -käytänteet rikastavat toisiaan.

Kirjan kolmannessa osassa opetussuunnitelmatyö luotaa tulevaisuuteen, kun se on reflektointia ja käytäntö pohjaa teorioihin. Kehitysnäkökulma on vahva: ennakoituaan muuttuvaa maailmaa, sen arvoja, matkailua ja sen koulutusta sekä jaetaan ohjaamista ja oppimista siten, että kaikki oppivat ja voimaantuvat. Silti ymmärretään, kuinka eri voimat ja intressit vetävät eri suuntiin esimerkiksi opetussuunnitelmatyössä.

Käytännön pedagogiikasta kirjoitetaan kirjan useissa artikkeleissa. Kokemukset on kerätty haastatteluin ja esimerkiksi laadullisen tapaustutkimuksen menetelmin (ks. Poikela & Sassi). Projekteja, periaatteita, toimintaa ja opetusmenetelmiä, kuten ongelmaperustaista oppimista, esitellään lähinnä kuvailevasti. Kehittämisprosessit on raportoitu tarkoin, ja myös niissä kohdatut vaikeudet on dokumentoitu, mikä on läpinäkyvää. Pääosin kehitys vaikuttaa kuitenkin myönteiseltä, yhteisölliseltä, innostuneelta ja eteenpäin katsovalta ja menevältä. Kritiikkiä tai vertailua ei suoriteta, mutta toisaalta kirjan sisältö onkin rajattu koskemaan MTI:n kontekstia ja tapaa toimia.

Merkittävää on myös arktisessa Lapin matkailussa toimiminen ja sen huomiointi, sillä se on omaleimaista MTI:n toiminnalle. On arvokasta, että kirja kuvaa toimintaympäristöä, koska sitä ei ulkopuolinen voi muuten ymmärtää. On luontevaa, että Lapissa yhdistetään voimat – miten muuten siellä saisi jotain yhtä merkittävää aikaiseksi?

Haaga-Helia Porvoossa matkailun koulutusohjelman johtajana työskentelevänä tunnistan hyvin kirjassa kuvattavat ilmiöt. Matkailukoulutukseen kuuluvat jatkuva pohdinta, tutkiminen, kehittäminen, verkostoituminen ja yhteistyö elinkeinon kanssa. Siinä on erilaisia trendejä, kuten tällä hetkellä esimerkiksi digitalisaatio. Vaikka itse matkailukoulutuksen viitekehys olisikin tuttu, on mielestäni mielekästä, että oma, selkeästi viestitty toiminta, strategia, rakenne ja sitä ohjaavat periaatteet tuodaan julki ja näkyväksi. Oma työ voidaan kokea arkipäiväiseksi eikä huomata sen arvoa ja kehitystä, mikä kirjan kautta selviää myös päättäjille ja muille sidosryhmille. Läpinäkyvyyskin lisääntyy. On voimaannuttavaa, että eri toimijat saavat äänensä kuuluville ja voivat puhua omin sanoin.

Julkaisu on tiedettä lähestyvä ja huolellinen mutta silti käytännöllinenkin puheenvuoro tämän ajan oppivasta, kehittyvästä ja kehittävästä matkailun koulutuksesta arktisessa ympäristössä. Se soveltuu kaikille matkailun ja sen koulutuksen kentässä työskenteleville ja sitä arvioiville toimijoille. Kirja vahvistaa käsitystä siitä, että matkailuala on merkittävä ja kasvava elinkeino. Se on myös tutkimuksen kohde, missä Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti sidosryhmineen tekee Suomessa ainutlaatuista työtä ja edustaa Suomen matkailututkimusta kansainvälisestikin.